

KONFERENCIA AZ ANTROPOLÓGIA TÁRSADALMI SZEREPVÁLLALÁSÁRÓL – WORLD ANTHROPOLOGIES AND PRIVATIZATION OF KNOWLEDGE: ENGAGING ANTHROPOLOGY IN PUBLIC

Hotel Dubrovnik Palace, Dubrovnik, Horvátország, 2016. május 4–9.

KISS VIKTÓRIA¹ – HAJDU TAMÁS² – KÖHLER KITTI¹

Idén május 4–9. között Dubrovnikban közel ezer antropológus és régész vett részt az International Union of Anthropological and Ethnological Sciences (IUAES) kétévente, ezúttal Horvátországban megrendezésre került nemzetközi konferenciáján. A találkozó szervezői a tágan értelmezett antropológia társadalmi szerepvállalását állították reflektorfénybe. A több mint 600 előadás legfontosabb kérdése az volt, hogyan tudják a szakemberek megosztani a kulturális antropológia, a néprajz, a fizikai antropológia vagy a régészet terén megszerzett tapasztalataikat a nagyközönséggel, hogyan adhatják át tudásukat minél szélesebb körben. Mindez nemcsak az adófizetők pénzén végzett kutatások megismertetését és közzétételét jelenti. A szervezők felismerték, hogy az antropológia és a társtudományok művelőinek kutatási eredményei napjaink legégetőbb problémáinak megoldásához is hozzájárulhatnak. Utóbbiak közé sorolhatók például a világörökség részét képező műemlékek megmentése, a migrációk megértése vagy korunk betegségei történetének megismerése.

A színes és szerteágazó programból (lásd <http://iuaes2016.com/program/>) néhány szekciót emelünk ki, amelyekben lehetőségünk volt előadásokat meghallgatni. A *Cultural patterns in prehistory* szekcióban (szervezők: Marko Dizdar, Ivor Janković, Daria Ložnjak Dizdar; Institute for Anthropological Research, Zágráb; Croatian Anthropological Society; Department of Ethnology and Cultural Anthropology, University of Ljubljana és Association KULA) több nemrégiben indult régészeti kutatási program első eredményeiről volt szó. Ezek közé tartozik az európai neolitikumi demográfiai képének jobb megismerését célzó, a Belgrádi Egyetem vezetésével, ERC támogatással elindított BIRTH projekt (Births, mothers and

babies: prehistoric fertility in the Balkans between 10000–5000 BC). A Horvát Régészeti Intézet késő bronzkori hamvasztásos temetkezéseket, valamint a kelta romanizációt új szempontok szerint kutató projektjei mellett a zágrábi Antropológiai Kutatóintézet amerikai együttműködésben végzett kutatásait is megismerhettük. Itt kerültek bemutatásra az MTA BTK Régészeti Intézet Lendület Mobilitás Kutatócsoportja első évi kutatási eredményei is, többek között a magyarországi bronzkori hamvasztásos temetkezéseken végzett első radiokarbonkezelés-sorozat. (1. kép)

A bioarcheológia új irányait mutatták be a *Recent Advances in Bioarchaeology* szekció résztvevői (szervezők: Ivor Janković, Mario Novak és Mario Šlaus, Institute for Anthropological Research, Zágráb; Croatian Academy of Sciences and Arts, Zágráb). Az itt elhangzott előadások igen széles idő- és területi skálán mozogtak. A legújabb analitikai mód-

1. kép: Kulcsár Gabriella, Czene András, Fábíán Szilvia, Julia Giblin, Hajdu Tamás, Köhler Kitti, Patay Róbert, Szabó Géza, Szeverényi Vajk és Kiss Viktória előadásának nyitó diája

¹ Magyar Tudományos Akadémia, Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Régészeti Intézet

² Eötvös Loránd Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Embertani Tanszék

szerek (stabil izotópos elemzések, DNS, stb.) mellett a hagyományos antropológiai és paleopatológiai vizsgálati eredmények is bemutatásra kerültek. Mindezek együttes célja az egykor élt népesek egészségségi állapotának, táplálkozási szokásainak, szociális viszonyainak, lehetséges mobilitásának a bemutatása volt. (2. kép) A szekcióban több magyar előadás is szerepelt. Ezek közül az MTA BTK Régészeti Intézete számos kutatóintézetrel szoros együttműködésben a középső rézkor elejére keltezett abonyi tömegsírok létrejöttének lehetséges okait mutatta be (fertőző megbetegedés, traumák). (3. kép)

A jelenlegi, valamint a történelmi korú népesek körében előforduló daganatos betegségek és tuberkulózis-fertőzések legújabb kutatási eredményei a *Past and present of TB and cancers* szekcióban szerepeltek (szervezők: Takács-Vellai Krisztina, Pálfi György, Pap Ildikó, Albert Zink, Olivier Dutour; Eötvös Loránd Tudományegyetem Embertani Tanszék; Szegedi Egyetem Embertani Tanszék; Magyar Természettudományi Múzeum Embertani Tár; EURAC Bolzano, Olaszország; EPHE Bordeaux, Franciaország). Az elhangzott hazai előadásokban több folyamatban lévő vagy nemrég lezárult, a Magyar Természettudományi Múzeum Embertani Tára, az ELTE Embertani Tanszéke és a Szegedi Tudományegyetem részvételével zajló OTKA/NKFI projekt, tovább az MTA BTK RI Lendület Mobilitás kutatócsoport új eredményei is megjelentek. (4. kép)

A kulturális örökségi helyszíneken élő lakosság tudományos kutatásba való bevonásával, a turizmus és a lokálpatriotizmus kapcsolata erősítésének lehetőségeivel foglalkozott az *Engaging local stakeholders in archaeological tourism* címmel megrendezett szekció (szervezők: Ivor Janković, Sanjin Mihelić, Vlasta Krklec; Institute for Anthropological Research, Zágráb; Archaeological Museum, Zágráb; Krapina Neanderthal Museum). Megismerhettük a horvátországi neandervölgyi emberek életét bemutató, 2010-ben megnyílt Krapina Múzeum tevékenységét, és a szintén nemrég megnyílt Vučedol Culture Museum múzeum-pedagógiai programjait és jövőbeli terveit. Számos olyan kezdeményezés is bemutatkozott, amelynek célja a régészeti feltáráson túl az érintett falvak, városok polgárai, diákjai és a döntéshozók érdeklődésének felkeltése volt. Az előadók a programok

2. kép: Köhler Kitti, Marcsik Antónia, Fábán Szilvia, Marton Tibor, Daróczy-Szabó Márta, Serlegi Gábor, Zádori Péter, Bíró Gergely, Helen D. Donoghue és Hajdu Tamás előadásának nyitó diája

3. kép: Köhler Kitti az abonyi késő rézkori tömegsírok feldolgozásának eredményeit mutatta be (fotó: Pálfi György)

4. kép: A „Past and present of TB and cancers” című szekció résztvevői (Fotó: Pálfi György)

Kiss Viktória – Hajdu Tamás – Köhler Kitti • Konferencia az antropológia társadalmi szerepvállalásáról

továbbvitelére, esetenként azok országos szintre emelésére irányuló törekvéseiket is bemutatták. A szekciót követő napon egy dubrovniki középiskolában rendezett poszterkiállításnak köszönhetően betekintést is nyerhettünk a középiskolások részvételével működő régészeti feltárásokba. (5. kép)

Hasonló témát ölelt fel a kulturális antropológia-etnográfia kutatóit tömörítő *Academic knowledge “per se” – versus knowledge for the “public”* szekció (szervező: Balogh Balázs, MTA BTK Néprajztudományi Intézet). A konferencia tanulságai mellett a rendezvény fontos eredményeként említhetjük a szomszédos Horvátországgal való tudományos kapcsolatoknak a korábbinál szorosabbá válását.

5. kép: A Vučedol Culture Museum tájba illeszkedő épülete
(Forrás: http://www.turizamvukovar.hr/vukovar_eng.php?stranica=173)